

Ο ΛΟΓΟΣ ΤΗΣ ΣΙΓΗΣ

«Χαίρε σιγής δεομένων πίστις»

Στο πέλαγος των αγγελοφώνων ύμνων των «Χαιρετισμών» της Αγίας και Μεγάλης Τεσσαρακοστής, ο αοίδιμος Μητροπολίτης Γέρων Χαλκηδόνας Μελίτων (1913-1989) εξυμνεί και «Χαιρετίζει» την Υπεραγία Θεοτόκο επιλέγοντας έναν θεόπνευστο, λυρικό και γλαφυρό στίχο που δεν είναι άλλος από το «Χαίρε σιγής δεομένων πίστις» καθώς μέσα σε μια εμπνευσμένη ομιλία του αποθησαυρίζει την «φαναριώτικη θεομητορολογία» της μαρτυρικής και καθαγιασμένης Μητρός Αγίας Μεγάλης του Χριστού Κωνσταντινουπολίτιδος Εκκλησίας. Η συγκεκριμένη ομιλία εκφωνήθηκε από τον ίδιο την 14^η Απριλίου του 1967 στον Ιερό Καθεδρικό Ναό του Αγίου Μηνά Ηρακλείου Κρήτης κατά την ακολουθία του Ακαθίστου Ύμνου και σήμερα εν μέσω της Αγίας και Μεγάλης Τεσσαρακοστής την αναδημοσιεύουμε, επειδή είναι περισσότερο παρά ποτέ επίκαιρη, εάν αναλογισθεί κάποιος ότι παντού και δυστυχώς ακόμη και μέσα στην Εκκλησία κυριαρχούν λόγοι, λόγοι, λόγοι αερολογούντων αλλά λείπει τραγικά Λόγος Θεού και κυρίως η αληθής των δεομένων σιγή, αν και αυτή είναι πολλαπλάκις εκκωφαντικότερη πολλών άλλων λόγων.

Το κείμενο της ομιλίας έχει ως εξής:

«Το «Χαίρε» του Ευαγγελισμού σας φέρω απόψε... από την Αγία Μητέρα Σας, την Εκκλησία της Κωνσταντινουπόλεως, την Εκκλησία της Παναγίας, την Ευαγγελίστρια, την Γεννήτρια και την Τροφό πολλών Ευαγγελισμών της οποίας μοναδικό γνώρισμα εστάθη και είναι: να ευαγγελίζεται στους άλλους χαρά μεγάλη και ανάταση και ελευθερία και λόγο, να κρατεί δε για τον εαυτό της το μοναδικό προνόμιο του μεγαλείου του σταυρού και της σιωπής, της Παναγίας το προνόμιο.

Και καθώς σας μεταδίδω απόψε τον χαιρετισμό του Ευαγγελισμού και ψάλλω μαζί σας εδώ, τον Ακάθιστο Ύμνο, σταματώ σε ένα στίχο, ίσως εκ πρώτης όψεως ασήμαντο, ο οποίος, εν τούτοις, μας εισάγει στο μυστήριο της Θεομήτορος και στην θεωρία του μυστικού βάθους της σιωπής. Ακούσατέ τον τον στίχο: «Χαίρε σιγής δεομένων πίστις». Δηλαδή: Σὺ Παναγία, που είσαι το αντικείμενο της πίστεως, η εμπιστοσύνη, η ασφάλεια αυτών που δέονται εν σιγή, των σιωπηλών ανθρώπων, Σὺ είσαι η ακοή της σιγής των δεομένων.

Και είσαι η εμπιστοσύνη και η ασφάλεια των σιωπηλών ανθρώπων, διότι είσαι η βίωση της σιγής και επομένως η κατανόηση της σιγής των δεομένων. Πρέπει να έχει κανείς βιώσει το μυστήριο της σιγής για να έχει ευαίσθητη ακοή στην σιγή του άλλου, όπως για να βιώσει κανείς την σιγή, πρέπει να έχει προσπαύσει το μυστήριο της Θεότητας, να θεαθεί οράματα, να πλησιάσει πολύ και να συμπαθήσει σε κλίμακα ιδίου βιώματος, των ανθρώπων τα δράματα. Μόνον το ημέτερον Γένος και η Εκκλησία του, στις καλύτερες στιγμές τους, ήταν δυνατόν να συλλάβουν και να εκφράσουν, στο λιτό βάθος αυτού του στίχου των τεσσάρων λέξεων, το μυστήριο της σιωπής της Παναγίας και της εσωτέρας οργανικής της σχέσεως με την σιγή των πιστών. «Χαίρε σιγής δεομένων πίστις».

Πράγματι, αδελφοί μου, η πίστη της σιγής των δεομένων, δηλαδή η Θεοτόκος είναι η προσωποποίηση της σιγής. Τι είναι ο βίος της Θεομήτορος; Μία απέραντη και βαθεία σιωπή. Ελάχιστα ελάλησε η Παναγία. Ολίγους μετρημένους λόγους της μας διέσωσαν οι Ευαγγελιστές, μάλιστα εξ αυτών οι περισσότεροι ελέχθησαν πριν γεννηθεί ο Χριστός. Και κατόπιν, όλα βυθίζονται σε μια μεγάλη σιγή. Και πώς ήταν δυνατόν να γίνει άλλως; Η Παναγία ελάλησε σεσαρκωμένο τον ένα Λόγο, τον άπαξ, τον μοναδικό, τον «εν αρχή Λόγον» τον προς τον Θεόν, τον Θεόν όντα Λόγον. Τί, μετ' Αυτόν; Τί, πέραν Αυτού; Τί, περισσότερο Αυτού, ήταν δυνατόν να πει; Τί άλλο, παρά σιγή.

Έπειτα, Εκείνη εβάστασε, επάνω σε αυτή την γη, ό,τι ουδέποτε ουδεμία ανθρωπίνη ύπαρξη εβάστασε. Εκράτησε στα σπλάχνα της και στους κόλπους της το πυρ της Θεότητας. Τί και πώς να λαλήσει με τέτοιο ανέκφραστο και ανερμήνευτο βίωμα; Τί άλλο πέραν της σιγής; Φαντασθήκατε ποτέ αυτή την φοβερή πλευρά της εμπειρίας της Θεοτόκου, να φέρει επάνω της τον Θεό; Να ζει με τον Θεό; Ημέρα και νύχτα να κινείται με τον Θεό; Ούτε ένα δευτερόλεπτο να ευρίσκεται έξω της παρουσίας του και δη της παρουσίας της ενσάρκου, της ψηλαφητής;

Ποιός άλλος λόγος, πλέον εκείνου της σιγής, θα μπορούσε να σταθεί αντάξιος ενώπιον αυτού του μυστηρίου; Ακόμη, αδελφοί μου, της Θεοτόκου μοναδικό προνόμιο εστάθη και το παράδοξο εκείνο βίωμα να είναι συγχρόνως και Παρθένος και Μητέρα. Και κάτι πλέον αυτού: Να είναι μία Μητέρα παράδοξη, της οποίας η μητρότης εγγίζει τα κράσπεδα της τραγικότητας. Να αισθάνεται δηλαδή, ότι αυτό το ωραίο βρέφος που κρατεί στην αγκάλη της, αυτό το πάγκαλο παιδί είναι παιδί της και συγχρόνως ότι, όχι, δεν είναι δικό της παιδί, είναι Υιός του Θεού.

Αυτή την ίδια στιγμή της μεγαλυτέρας μητρικής τρυφερότητας μιάς κοινής μητέρας να αισθάνεται αυτό το παράδοξο, αλλά βέβαιο αίσθημα, ότι το παιδί της φεύγει από τον κόλπο της, απομακρύνεται, απλώνεται, ότι αυτό είναι ο Αχώρητος και Αυτή Χώρα του Αχωρήτου, «Πλατυτέρα των Ουρανών». Να σκύβει το βλέμμα της επάνω στο τρυφερό παιδικό βλέμμα του Ιησού και την στιγμή που το βυθίζει να βλέπει αυτό το τρυφερό, το χαρούμενο, το πάμφωτο, παιδικό, εκ πρώτης όψεως, μάτι να παίρνει άλλη έκφραση, να γίνεται το όμμα του παντεπόπτου, του Θεού της, του πλάστου της

Τί άλλο μπορεί ν' ανθέξει σ' αυτή την μεγάλη δοκιμασία, το να είναι κανείς τόσον εγγύς, τόσον οικείος του Θεού, όπως η Παναγία, τόσον ενώπιος ενώπιω; Τί άλλο μπορεί να ανθέξει, παρά θάμβος και συντριβή και σιγή.

Όσο εμβαθύνουμε, αδελφοί μου, στο μυστήριο της Παναγίας, τόσο καθαρότερο και θεωρούμε και ακούμε τον λόγο της σιγής. Και όχι μόνον τούτο, αλλά και ανακαλύπτουμε το Θεϊόν στην σιγή, την σχέση της προς την δημιουργία, προς ό,τι βαθύ και μεγάλο υπάρχει στη ζωή μας.

Αλήθεια! Πόσες φορές ο Θεός είναι σιωπή ή πάλι κάμνει εμφανή την παρουσία του και την αισθανόμεθα και την ακούμε μέσα στη σιωπή! Τί άλλο παρά μία μεγάλη σιωπή ήταν ο Ιησούς ενώπιον του Πιλάτου, την στιγμή εκείνη, κατά την οποία η εκλεπτυσμένη διάνοηση του Ρωμαίου Πραιτώρος, γεμάτη από περιέργεια και λεπτή ειρωνεία, του έθεσε την ερώτηση: «Τί εστίν Αλήθεια;» (Ιω. ιη', 38). Ο δε Ιησούς εσιώπα.

Η σιωπή ακολουθεί τον Θεό και συνοδεύει την δημιουργία. Η σιωπή χύνει την γοητεία της στον έναστρο ουρανό, στην νύκτα, επάνω στα άνθη. Η σιωπή καλύπτει την γη, την στιγμή που αυτή υφαίνει στα σπλάχνα της την άνοιξη. Σιωπή εμπρός στην μεγάλη χαρά και σιωπή εμπρός στον βαθύ πόνο. Η σιωπή κατεβαίνει μαζί με το παραπέτασμα στον νεκρικό θάλαμο του προσφιλούς μας προσώπου. Σιγή συνοδεύει την εσωτερική ησυχία που περιβάλλει το «άκτιστον φως» και ανεβάζει στα ύψη της νοεράς προσευχής τον πνευματικό άνθρωπο.

Η σιωπή φρουρεί την θύρα του αγίου, την αγρυπνία του σοφού, την απόφαση του αληθινού μάρτυρος. Πίσω και κάτω από την σιωπή ετοιμάζονται και τελεσιουργούνται οι μεγάλες ώρες της ανθρωπότητας. Στην περιοχή της μεγάλης σιωπής ευρίσκεται άλλωστε το μέγιστο μέρος της ιστορικής ανθρωπότητας. Αυτοί που έφυγαν από τον χώρο του λόγου. Είναι η σιωπή της αιωνιότητας.

Προσέχοντες, βλέπουμε, ότι η σιωπή είναι συμπάρεδρος κάθε μεγάλης αξίας της ζωής. Η σιωπή της αγιότητας, η σιωπή της σοφίας, η σιωπή της γενναιότητας, η σιωπή της καρτερίας, η σιωπή της αγάπης και η σιωπή της θυσίας. Πόσο επίκαιρη μας έρχεται απόψε αυτής της αγίας σιωπής η υπόμνηση από την σιωπηλή Παναγία και πόσο αναγκαίο μας είναι το μήνυμά της αυτή την ώρα την κρίσιμη.

Ζούμε την κατ' εξοχήν ώρα των λόγων. Των πολλών λόγων. Των ποικίλων λόγων. Των προχειρών λόγων. Των ευθηνών λόγων. Των εξάλλων λόγων. Των λόγων των αγοραίων. Και γνωρίζετε, ότι το αντίτιμο αυτών των ευθηνών και εξάλλων λόγων είναι βαρύ και ακριβό. Πληρώνεται με το χρυσούν νόμισμα της σιωπής άλλων. Εξαγοράζεται με την εκποίηση και την απώλεια των πολυτίμων μας. Πέριξ μας ρίπτονται και κυκλοφορούν συνθήματα πρόχειρα, παγίδες λέξεων, οι οποίες φθείρουν κάθε υψηλή έννοια και φθηναίνουν ιερώτατα ιδεώδη.

Η εικόν της παρούσης ώρας, όπως την περιέγραψε σύγχρονος σοφός, είναι προσφυής. Ομοιάζει, είτε, προς μία μεγάλη προθήκη καταστήματος, όπου είναι εκτεθειμένα ακριβά και φθηνά αντικείμενα και όπου την νύκτα το χέρι κάποιου επιτηδείου άλλαξε τις πινακίδες των τιμών και έθεσε τις υψηλές τιμές στα φθηνά αντικείμενα και τις ευθηνές τιμές στα ακριβά πράγματα.

Εν μέσω τέτοιας συγχύσεως πραγμάτων ας αντισταθούμε στον πειρασμό του ευκόλου λόγου και ας εισέλθουμε στον χώρο της σιωπής για να ακούσουμε την φωνή του Θεού, την φωνή της συνειδήσεώς μας, την φωνή της ιστορίας, των παθημάτων μας και των σφαλμάτων του παρελθόντος και να ακροασθούμε τα βήματα των επερχομένων.

Ιδού, γιατί, αντί, ως συνήθως, να κηρύξω τον Θείο Λόγο, προτίμησα να σας κηρύξω την Θεία Σιωπή. Και για ένα άλλο λόγο. Για την σιγή των δεομένων. Είναι πολλοί, πάρα πολλοί οι σιωπηλοί άνθρωποι. Αυτοί που δεν θέλουν ή δεν μπορούν ή δεν πρέπει να ομιλήσουν. Είναι πολλοί, πάρα πολλοί, αυτοί, οι οποίοι απόψε δέονται μέσα στην σιγή. Χωρίς να τολμούν να πουν τις ευχές τους.

Δεν έλειψε ποτέ από την γη η Εκκλησία της κατακόμβης, η Εκκλησία της σιγής. Πρέπει να εισέλθετε ενώπιον της παρουσίας της σιγής για να την συναντήσετε, να την αναγνωρίσετε, να την κατανοήσετε, να συμπροσευχηθείτε μαζί της, με την Εκκλησία της σιωπής.

Και είναι η στιγμή, εδώ, τώρα, απόψε. Σιγήσατε και προσευχηθείτε. Απόψε η σιωπηλή Παναγία ακούει την σιγή των δεομένων.

*«Χαίρε σιγής δεομένων πίστις
Χαίρε νύμφη ανύμφευτε».*

Υ.Γ.: Το παρόν κείμενο αφιερούται βαθυσεβάστως στον πρώην Αρχοντα Πρωτοψάλτη της Μητρός Αγίας Μεγάλης του Χριστού Εκκλησίας, ασθενούντα και εν σιγή διατελούντα, Λεωνίδα Αστέρη, ο οποίος επί τριακονταετία (1984-2014) ως «ένσαρκο και εύλαλο αντίφωνο Ορθοδοξίας» διακόνησε παραδοσιακώς, υποδειγματικώς, υπευθύνως και σεμνοπρεπώς το πρώτο αναλόγιο της Ορθοδοξίας στον πάνσεπτο Πατριαρχικό Ναό του Αγίου Γεωργίου στο Φανάρι.